

217 01

RÖYKKIÖT JA RAUDANSULATUSPAIKKA, KANNUS

LISÄ-PARSIALA

PERUSTIEDOT

Mj-tyyppi: Kivirakenteet; valmistuspaikat
Tyypin tarkenne: 2 kpl röykkiö;
1 kpl raudansulatuspaikka
Ajoitus: Röykkiö: esihistoriallinen
Raudansulatuspaikka: historiallinen
Rauhoitusluokka: 2 =arvon selvittäminen edellyttää tarkempaa tutkimusta
Lukumäärä: 3
Koordinaatit: Röykkiö I
x = 7094991; y = 3350965
Röykkiö II
x = 7094952; y = 3350873
Raudansulatuspaikka
x = 7096646; y = 3351060
Maastomerkintä: ei merkintää

~~INVENTOINTI~~ 2007 TARKASTUS

Aika: 2.8.2007 FM Minna Lehtola
Muuta: Jouko Mäki-Petäjä puh. 050-3271765 halusi näyttää löytämänsä röykkiöt. Kävin katsomassa ne ja minun mielestäni ainakin toinen röykkiöistä, röykkiö II, on muinaisjäännökseksi luokiteltava. Alueella tulisi tehdä lisätutkimuksia. Samalla hän näytti raudansulatuspaikan.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kohteeseen kuuluu kaksi röykkiötä ja raudansulatuspaikka. Röykkiöt ja raudansulatuspaikka ovat samalla metsäalueella, mutta etäisyyttä niillä on vähintään pari kilometriä.

Röykkiö I ja röykkiö II sijaitsevat matalan hajanteen päällä. Alueella on myös kolmas mahdollinen röykkiö. Röykkiöt ovat näköetäisyyden päässä toisistaan. Röykkiö I on muodoltaan epämääräinen ja sammaleen peittämä. Röykkiö II on iso, muodoltaan pyöreä ja siinä on ympyränmuotoinen kuoppa keskellä. Keskellä oleva kuoppa vaikuttaa ihmisen tekemältä. Kivet ovat aseteltuja. Maasto ei ole runsaskivinen, joten sen perusteella ne eivät ole luonnon muodostamia. Alueella kasvaa katajaa.

Raudansulatuspaikka sijaitsee alueella nimeltä Pajakangas. Siellä on kolme muodostumaa, jotka ns. vierekkäin muodostavat kirjaimen L. Niiden reunat ovat koholla ja keskellä maa on alempana. Alueelta löytyy rautakuonaa. Maa on soista ja vetistä. Osana Lestijokilaakson historiaa on raudantyöstö. Kohde on mahdollisesti ollut suomalaisen esityöstön polttopaikka.

"Joen ja sen sivupurojen vesivoimaa on hyödynnetty monipuolisesti, mm. raudanvalmistuksessa sekä jauhomyllyjen ja sahojen toiminnassa erityisesti 1700-luvun lopulla ja 1800-luvulla. Raudanvalmistuksessa käytettiin, nevoilta, lähteellisiltä soilta ja Lestijoen rantatasanteelta saatua suomalmia mm. Määtälän seudulla ja lisäksi mm. Haarajärvestä saatua järvimalmia. Suomalmia käsiteltiin ensin polttopaikoilla, mistä se tuotiin talvella hevosella jatkotyöstettäväksi Lestijoen kolmen kosken ja kahden sivupuron, Loukkaanojan ja Toristojan varrella sijainneisiin ruukkeihin ja edelleen pajoihin. Ruukeissa rautaa taottiin vesivoimalla toimivilla väkivasaroilla (vesivasarat eli hamarit), joita käytettiin myös suuremmissa taontatöissä, esim. ankkureita tehtäessä.—

Kopsanpurossa on pärehöylän lisäksi ollut luumylly." (Perälä- Jormola 2001, 16).

LÄHTEET

Perälä-Jormola 2001 Tiina Perälä ja Jukka Jormola, Lestijokilaakson maisemahoito-suunnitelma, Toholammin alue, Suomen ympäristökeskus, Helsinki 2001.



Kuva 1. Röykkiö II



Kuva 2. Röykkiö II, lähikuva röykkiön keskellä olevasta kuopasta, asetelluista kivistä